

GEMEENTE ENSCHEDE

BELEIDSPLAN VEILIGE STEDEN

GEMEENTE ENSCHEDE

2023-2026

ENSCHEDÉ

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING 3

2. INITIATIEVEN 5

2.1 Meldpunt	5
2.2 werkgroep / klankbordgroep	5
2.3 Toezichthouders	5
2.4 Publiek cameratoezicht	5
2.5 Kenniscentrum Mensenhandel	6
2.6 LHBTIQ+ aanpak	6
2.7 Inclusieve stad Enschede en stadsgesprekken over discriminatie en racisme	7
2.8 Centrum Seksueel Geweld	7

3. FINANCIËN 8

4. PROGRAMMA VEILIGE STEDEN 9

5. PARTIJEN 11

1. INLEIDING

Met het voorliggende beleidsplan Veilige Steden wil de gemeente Enschede haar interesse kenbaar maken voor het programma Veilige Steden 2023-2036 dit als navolging op het vorige beleidsplan.

1.1. Vanwaar onze interesse in het programma Veilige Steden?

In mei 2019 ontving de gemeente Enschede een uitnodiging van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap om deel te nemen aan het programma Veilige Steden. Naar aanleiding daarvan heeft zij een 'QuickScan' uitgevoerd en navraag gedaan bij de politie om te beoordelen in hoeverre de behoefte bestaat meer aandacht te vragen voor de veiligheid van vrouwen in de openbare ruimte en tijdens het uitgaan in Enschede. Cijfers van zowel de gemeente Enschede als van de politie wekten de indruk dat Enschede, met de initiatieven die zij op dit vlak heeft lopen, geen onveilige stad is voor vrouwen in de openbare ruimte.

Het tegendeel is echter bewezen. Begin juni van dat jaar is Myrthe van der Houwen, inwonster van Enschede, een petitie gestart tegen seksuele intimidatie in Enschede¹. Binnen vier weken had ze ruim 16.880 handtekeningen verzameld. De cijfers die bij de eerste uitnodiging voor deelname aan het programma Veilige Steden zijn gebruikt om een inschatting te maken van de omvang van het probleem, blijken dus verre van representatief voor hetgeen in werkelijkheid speelt. Ook in Enschede krijgen nog te veel vrouwen te maken met seksuele intimidatie op straat.

In de afgelopen jaren is het programma Veilige Steden uitgerold in Enschede. Naast de campagne Ben je Oké zijn er ook omstandersinterventies en trainingen door Fairspace ingezet. Er is een meldpunt seksuele intimidatie opgericht. www.meldseksueleintimidatie.nl/gemeente-enschede/. Naast deze inzet is er ook gekozen om met externe ketenpartners een klankbordgroep op te richten. De organisaties zijn zijdelings betrokken en geven sturing aan het proces en geven een kritische blik en aansluiting op de praktijk. Een aantal van deze ketenpartners wordt ook betrokken bij de samenwerking op het gebied van seksuele intimidatie en de aanpak hiervan en het regenboogbeleid vanuit Regenboogsteden. Voor omliggende gemeenten zijn wij vraagbaak voor het opzetten van het programma Veilige Steden.

Naar aanleiding van inzichten in de problematiek en de aanpak rondom seksuele intimidatie in Enschede gaat de gemeente Enschede graag in op de uitnodiging om deel te nemen aan het vervolg op het programma Veilige Steden.

1.2. Doelstelling gemeente Enschede

De gemeente Enschede hecht veel waarde aan een veilige woon- en leefomgeving voor haar inwoners, bezoekers en werknemers. Zij is van mening dat iedereen zich veilig moet voelen en de ruimte moet krijgen zichzelf te zijn. De situatie in beeld gebracht door bovengenoemde petitie vraagt om een vernieuwde aanpak. Enschede kiest hierbij bewust voor een brede aanpak gericht op iedereen die zich niet veilig voelt in de openbare ruimte en tijdens het uitgaan in Enschede. Naast vrouwen en meisjes

¹ <https://petities.nl/petitions/seksuele-intimidatie-in-enschede-aanpakken?locale=nl>

kunnen dat bijvoorbeeld ook lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuelen, transpersonen en mensen met een interseksuele conditie (LHBTIQ+) en mensen met een beperking zijn.

2. INITIATIEVEN

Hieronder worden de initiatieven uiteen gezet die de gemeente Enschede heeft geïntroduceerd ten behoeve van de aanpak van (seksuele) straatintimidatie en seksueel geweld in de openbare ruimte.

2.1 MELDPUNT

De Gemeente Enschede heeft een meldpunt seksuele intimidatie opgericht. www.meldseksueleintimidatie.nl/gemeente-enschede/. Het meldpunt wordt uitgevoerd door Vizier-Oost. Hier worden de meldingen geregistreerd en vindt zonodig opvolging plaats en wordt hulp geboden aan het slachtoffer.

2.2 WERKGROEP / KLANKBORDGROEP

Naast een werkgroep Veilige Steden met interne partners en politie is er ook gekozen om met externe ketenpartners een klankbordgroep op te richten. De organisaties zijn zijdelings betrokken en geven sturing aan het proces en geven een kritische blik en aansluiting op de praktijk. Een aantal van deze ketenpartners wordt ook betrokken bij de samenwerking op het gebied van seksuele intimidatie en de aanpak hiervan en het regenboogbeleid vanuit Regenboogsteden.

Voor omliggende gemeenten zijn wij vraagbaak voor het opzetten van het programma Veilige Steden.

2.3 TOEZICHTHOUDERS

De gemeente Enschede zet, zowel overdag als 's nachts, in op toezicht door middel van surveillance door beveiligers. Op deze manier wil zij overlast en

criminele activiteiten maximaal beperken of terugdringen tot een aanvaardbaar niveau.

PUB-ploeg

De gemeente Enschede vindt het belangrijk dat al haar inwoners en bezoekers veilig kunnen uitgaan. Om die reden is de zogenaamde Preventie Unit Binnenstad (PUB) in het leven geroepen. De PUB-ploeg bestaat uit ervaren jongerenwerkers die in de nachten van vrijdag op zaterdag en zaterdag op zondag als toezichthouders in de binnenstad aanwezig zijn om sussend op te treden bij dreigende opstandjes. De PUB-ploeg voorkomt escalatie met een sociaal preventieve aanpak: zij bemiddelt, onderhandelt, grijpt in als dat mogelijk is of leidt af om conflicten te beëindigen. De PUB is onafhankelijk van horeca en politie. Wel staat zij in verbinding met de horecaportiers en politie om elkaar te kunnen aanvullen en versterken.

Toezichthouders Stadsdelen en Wilminkplein

Naast toezichthouders van de PUB-ploeg zet de gemeente Enschede ook toezichthouders in voor de stadsdelen Noord, Oost, Zuid, West en Centrum en voor het Wilminkplein en omgeving. De toezichthouders zorgen voor extra oplettendheid in de wijken en signaleren wat er gebeurt. Bij het signaleren van strafbare feiten informeren zij altijd direct de politie. Ook bij calamiteiten of bedreigende situaties communiceren zij met portiers en politie.

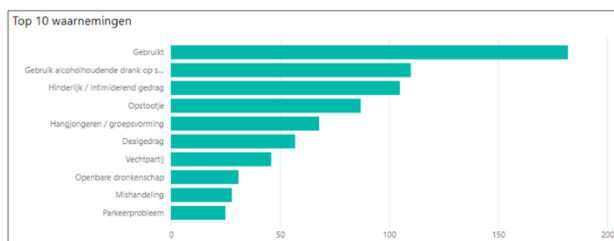
2.4 PUBLIEK CAMERATOEZICHT

Naast toezicht door middel van toezichthouders zet de gemeente Enschede ook in op toezicht door middel van camera's. Volgens de politie vormen camera's een effectief en efficiënt middel voor het snel inschatten van situaties en het voorkomen van verdere escalaties. De gemeente Enschede beoogt

door intensivering van toezicht de veiligheid in haar stad te vergroten.

Cameratoezicht is zowel in repressief als preventief opzicht een belangrijk instrument voor in de binnenstad van Enschede. De camera's in de binnenstad worden 46 uur per week live uitgekeken. De cameraobservanten zijn tijdens wisselende diensten aanwezig van maandag t/m zondag. De observanten staan tijdens het live uitkijken in direct contact met de politie. Daarnaast kunnen de centralisten van de meldkamer 24 uur per dag met Live View rechtstreeks meekijken met de camerabeelden op het moment dat een incident plaatsvindt. Met deze realtime camerabeelden heeft de politie direct zicht op de situatie en kan zij dus sneller en adequater reageren. Het bevorderen van de veiligheid van vrouwen, maar ook van LHBTIQ+'ers in de openbare ruimte en tijdens het uitgaan is één van de speerpunten.

Hinderlijk/intimiderend gedrag stond in 2022 op plaats 3 van de waarnemingen van de camera observanten.

2.5 KENNISCENTRUM MENSENHANDEL

Enschede kampt ook met loverboyproblematiek, één van de vormen van mensenhandel. In 2016 is daarom het Kenniscentrum Mensenhandel Twente (gestart als Het Meldpunt Loverboyproblematiek Twente) ontstaan. Het Kenniscentrum Mensenhandel Twente richt zich op potentiële, vermoedelijke en daadwerkelijke slachtoffers. Het gaat hierbij over

meldingen van: gedwongen seks/ (groeps-)verkrachting, seksafspraken voor geld, wervend gedrag, gedwongen prostitutie en chantage met foto's en filmpjes. Met haar (regionale) aanpak maakt de gemeente Enschede een vuist tegen onder andere deze vorm van seksuele uitbuiting.

Speerpunten van het Kenniscentrum Mensenhandel Twente zijn:

- Zoveel mogelijk voorkomen dat mensen slachtoffer worden van mensenhandel;
- (Mogelijke) slachtoffers snel en adequaat signaleren, uit de situatie halen en de benodigde zorg en ondersteuning geven;
- Daders op allerlei manieren frustreren en aanpakken, zowel strafrechtelijk, als via het opwerken van barrières. Tegelijkertijd wordt ingezet op het voorkomen van herhaald daderschap.

2.6 LHBTIQ+ AANPAK

De gemeente Enschede vindt het belangrijk straatintimidatie, seksuele intimidatie en seksueel geweld in de openbare ruimte en in het uitgaansleven stevig aan te pakken, in de volle breedte. De gemeente Enschede is een regenboogstad, waarbij samen wordt gewerkt aan het vergroten van de sociale acceptatie en veiligheid van lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuelen, transpersonen en mensen met een interseksuele conditie (LHBTIQ+). Dit doen wordt gedaan door in te zetten op de volgende thema's:

- Onderwijs. De gemeente wil dat iedereen in Enschede zich veilig voelt op school en de studieomgeving.
- Religie & cultuur. Bevorderen van een veilige, tolerante stad waar iedereen zichzelf kan zijn ongeacht religie, achtergrond of afkomst. Het stimuleren van positieve zichtbaarheid, in het bijzonder onder groepen waar LHBTIQ+ (nog) niet vanzelfsprekend is.

- Veiligheid. Een veilige en tolerante stad voor Enschedeërs, waarin ruimte is voor diversiteit en waarin men zich veilig voelt. Aandacht voor de meldings- en aangiftebereidheid is van belang.
- Zorg, welzijn & sport. LHBTIQ+'ers moeten zichzelf kunnen zijn binnen zorg- en welzijnsinstellingen en sportclubs. Het vergroten van kennis en bespreken van seksuele- en genderdiversiteit verkleint de handelingsverlegenheid van professionals, hulpverleners en trainers.
- De gemeente Enschede wil een inclusieve organisatie zijn: een organisatie waar iedereen, ongeacht afkomst, seksuele gerichtheid, gender of elders zich veilig voelt en optimaal tot zijn/haar recht komt. Zij wil dienen als voorbeeld voor partijen en inwoners in haar stad.

2.7 INCLUSIEVE STAD ENSCHEDE EN STADSGESPREKKEN OVER DISCRIMINATIE EN RACISME

Enschede is naast Regenboogstad ook een inclusieve stad zoals in het coalitieakkoord 2022- 2024 wordt bekrachtigd; <http://www.enschede.nl/coalitieakkoord-2022-2026>. Enschede wil in 2023 ook inclusiebeleid gaan opstellen.

Om ervoor te zorgen dat iedereen in Enschede mee kan doen gaan we in 2023 ook in gesprek met de stad over het onderwerp discriminatie en racisme. Dit gaan we doen aan de hand van een motie van het CDA en GroenLinks n.a.v. de Black Life Matters beweging.

Er worden in totaal drie bijeenkomsten georganiseerd allemaal met een eigen thema. De onderwerpen van de drie stadsgesprekken zijn:

- Veiligheid
- Wonen (samen maak je de wijk)
- Arbeidsmarkt

Tijdens deze gesprekken willen we vooral van ervaringsdeskundige horen hoe zij op deze onderwerpen te maken hebben gehad met racisme.

De uitkomsten en vervolgacties van deze gesprekken wordt geborgd en vertaald in het inclusiebeleid waar een speciale pijler wordt opgenomen voor het tegengaan en voorkomen van discriminatie en racisme.

2.8 CENTRUM SEKSUEEL GEWELD

Het Centrum Seksueel Geweld is er voor iedereen die een nare seksuele ervaring heeft meegemaakt. Slachtoffers van aanranding of verkrachting kunnen hier terecht voor forensische, medische en psychische hulp. Er zijn landelijk 16 Centra Seksueel Geweld. Voor Twente en de Achterhoek is het Centrum Seksueel Ondergebracht bij de GGD (Samen Twente) in Enschede.

Het centrum Seksueel Geweld heeft ook een adviesfunctie. Zowel professionals als slachtoffers kunnen contact opnemen om advies te vragen over een situatie waar seksueel geweld speelt. Dit kan ook anoniem via een chat of telefoon. Het Centrum Seksueel Geweld is 24/7 telefonisch bereikbaar.

3. FINANCIËN

In onderstaande wordt aangegeven hoeveel budget de gemeente Enschede jaarlijks beschikbaar stelt voor de aanpak van (seksuele) straatintimidatie en seksueel geweld in de openbare ruimte en tijdens het uitgaan en hoe dit budget is opgebouwd.

De gemeente Enschede investeert jaarlijks ongeveer € 850.000 euro in de aanpak van (seksuele) straatintimidatie en seksueel geweld. Op hoofdlijnen is dit budget als volgt opgebouwd:

- **Toezichthouders**
 - o Toezichthouders stadsdelen en Wilminkplein 25.000 euro
 - o PUB-ploeg 50.000 euro
- **In totaal 75.000 euro**

- **Publiek cameratoezicht**
 - o Pleinbeheer 120.000 euro
 - o Cameratoezicht binnenstad 100.000 euro
- **In totaal 220.000**

- **Kenniscentrum Mensenhandel Twente 2023**
 - o € 359.365,00 Regionaal
 - o € 61.488 (zorgcoördinator)
- **In totaal: € 420.852,00**

- **LHBTI+ aanpak**
 - o Pride Enschede en regenboogdagen
 - o Personele inzet 0,5 fte: € 40.000 euro per jaar
- **In totaal 85.000,- euro²**

- **Vizier Meldpunt intimidatie**
 - o Meldpunt 20.883,20 euro
 - o Projecten 20.202,- euro
 - o Cofinanciering personele inzet
- **In totaal 60.000 euro**

Met het beschikbare budget voor de Enschedese aanpak Seksuele Intimidatie willen we het maximale effect bereiken: het terugdringen van seksuele intimidatie in de openbare ruimte. Dit doen we door slim samen te werken met onze partners in de stad en aan te sluiten bij de bestaande beleidsplannen of aanpakken. Denk hierbij aan Regenboogsteden, Inclusie, aanpak onlinecriminaliteit, Veilig Uitgaan en het kenniscentrum Mensenhandel.

² Inclusief cofinanciering van het Rijk

4. PROGRAMMA VEILIGE STEDEN

Tot slot wordt beschreven wat de gemeente Enschede voornemens is te gaan ondernemen met het programma Veilige Steden.

Zoals uit voorgaande blijkt, heeft de gemeente Enschede de laatste jaren verschillende initiatieven geïntroduceerd ten behoeve van de aanpak van (seksuele) straatintimidatie en seksueel geweld in de openbare ruimte en tijdens het uitgaan. Ondanks de forse financiële investering blijkt dit, zoals in de inleiding reeds beschreven, niet afdoende te zijn. Middels het programma Veilige Steden wil de gemeente Enschede een extra impuls geven aan de aanpak van (seksuele) straatintimidatie en seksueel geweld in de openbare ruimte en tijdens het uitgaan in Enschede, naast de reeds bestaande initiatieven.

Het programma Veilige Steden biedt mogelijkheden om de aanpak breder op te pakken: op verschillende niveaus en boven sectoraal (zorg én veiligheid). De gemeente Enschede voegt (seksuele) straatintimidatie toe als veiligheidsthema aan de High Impact Crimes in het Integrale Veiligheidsbeleid gemeente Enschede. High Impact Crimes hebben, evenals (seksuele) straatintimidatie, een grote impact op het slachtoffer, diens directe omgeving en het veiligheidsgevoel in de maatschappij. Bovendien ziet de gemeente Enschede kansen om meer de preventieve sfeer in te gaan, anders dan de klassieke oplossingen die zij nu kent. Daarnaast blijft het van belang daders (vroegtijdig) aan te pakken en in te zetten op het voorkomen van herhaald daderschap.

Een van de speerpunten is het breed bekend maken van het meldpunt seksuele intimidatie en het verhogen van de meldingsbereidheid van straat- en seksuele intimidatie. Door de registratie van meldingen door het meldpunt is een beter beeld van de aard en omvang te verkrijgen. Hierdoor is een gerichtere aanpak mogelijk. Hiervoor wordt samen

gewerkt met ons meldpunt Vizier. De 'ben je oké' campagne zal dan ook gekoppeld worden aan het meldpunt.

Ook wordt ingezet op straatcampagnes die aansluiten bij het thema seksuele intimidatie, Orange the World en in samenwerking met Enschede regenboogstad.

Naast de traditionele campagnes wordt ook gekeken naar omstandersinterventies in samenwerking met de kennisinstellingen. Enschede is een studentenstad en bij deze specifieke doelgroep met zijn vele studentenverenigingen wordt uitdrukkelijk aandacht voor het tegengaan van seksuele intimidatie gevraagd. Zowel door de kennisinstellingen zelf als partners denk aan de horeca, wordt hierop de inzet geïntensiveerd.

Daarnaast wordt ook gekeken naar zowel dader als slachtoffers en worden hiervoor trainingen aangeboden. Ingezet wordt op specifieke doelgroepen, denk aan studentenverenigingen, jeugd, ouderen en de sport, die jaarlijks zullen worden bepaald. Ook zal op de deskundigheidsbevordering van professionals zoals onze boa's maar ook de politie verder worden ingezet. Hierbij wordt zowel deskundigheid vergroot alsook de praktijk betrokken.

De initiatieven van de gemeente Enschede zullen zich voornamelijk richten op preventie. Op dit moment zal er niet worden gefocust op repressie, omdat een repressieve aanpak strafrechtelijk nog niet mogelijk is. Een wetsvoorstel waarin wordt voorgesteld seksuele intimidatie strafbaar te stellen is in de maak.

Naast bovengenoemde punten wordt ook het Nationaal Actieprogramma aanpak seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld waar mogelijk ingezet in het programma Veilige Steden.

Samenvattend zet de gemeente Enschede in op de volgende onderdelen:

1. Sociale-norm campagnes
(publiekscampagnes en inzet rolmodellen)
2. Voorlichting, deskundigheidsbevordering en bewustwording
3. Handelingsperspectief bieden voor slachtoffers en omstanders.

De aanpak van seksuele intimidatie is er, zoals ook in de evaluatie van het programma Veilige Steden beschreven, één van een lange adem. Hierop wil de gemeente Enschede zich dan ook op inzetten.

5. PARTIJEN

De gemeente Enschede zet de samenwerking met de bestaande (lokale) partijen voort. De volgende voorzieningen/instellingen/organisaties worden en zijn betrokken bij het Veilige Steden beleid en de uitvoering daarvan. (deze lijst van partijen kan door ontwikkelingen in de loop der tijd veranderen):

- Vizier-Oost, meldpunt straat/seksuele intimidatie;
- COC Twente- Achterhoek, Lokale/regionale LHBTI-zelforganisatie;
- Student van het Saxion;
- Koepeloverleg Studenten Saxion
- Onderwijs, ROC, Hogeschool, Universiteit Twente, de diversity officers;
- Alifa, welzijnsinstelling en jongerenwerk;
- Centrum Seksueel Geweld
- Kenniscentrum Mensenhandel/vrouwenopvang
- Coördinatoren jeugd vanuit de Gemeente Enschede
- Politie Oost-Nederland, jeugdagenten;
- GGD Twente;
- Afvaardiging van de gemeenteraad;
- Horecavereniging;
- Stichting Wijkraad Binnenstad Enschede
- sportclubs

